

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/183622,X-Marsz-Pamieci-Ofiar-Obozu-Zagłady-Kulmhof-Chełmno-nad-Ne-rem-19-kwietnia-2023.html>
07.05.2024, 07:02

X Marsz Pamięci Ofiar Obozu Zagłady Kulmhof - Chełmno nad Nerem, 19 kwietnia 2023

„Wzięto nas od starca do niemowlęcia między miastem Koło a Dąbnie. Wzięto nas do lasu i tam nas gazowano i rozstrzeliwano i palili... Otóż prosimy, aby nasi przyszli bracia ukarali naszych morderców. Świadców naszego gnębienia, którzy mieszkają w tej okolicy jeszcze raz prosimy o rozgłoszenie tego morderstwa po całym świecie”.
- fragment relacji Izraela Zygelmiana, jednego z więźniów obozu, umieszczony na tylnej ścianie bryły pomnika w Lesie Rzuchowskim

„To są ostatni Żydzi, którzy pracowali pod knutem gestapo w Chełmnie, leżącym między Dąbniem a Kołem. Są to ostatnie dni naszego życia, więc dajemy znak, może odnajdą się nasi krewni lub znajomi. Wiedźcie, że wszyscy Żydzi, których wysłano z Łodzi, zostali wymordowani w bardzo brzydki sposób, męczono ich i spalono. Bądźcie zdrowi, a jeśli przeżyjecie, pomścijcie” - notatka datowana między 2 a 7 kwietnia 1943 r. (przechowywana w Instytucie Jad Waszem).

Po raz dziesiąty odbył się Marsz Pamięci Ofiar Obozu Zagłady Kulmhof – Chełmno nad Nerem. Cyklicznie organizowane wydarzenie ma na celu zachowanie pamięci o ofiarach obozu zagłady: Żydach pochodzących z gett z terenów Kraju Warty, Romach i Sinti, dzieciach z Lidic, Leżaków i Zamojszczyzny oraz polskich zakonnicach i księżach. W tym roku w sposób szczególny upamiętniono ofiary, które poniosły śmierć w czasie pierwszej likwidacji obozu.

Uroczystości zostały zorganizowane w środę 19 kwietnia pod pomnikiem Ofiar Faszyzmu w Lesie Rzuchowskim. Głos do zebranych skierowali: dr Anna Ziółkowska dyrektor Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie oraz Robert Kropidłowski starosta powiatu kolskiego. Z kolei uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Wielkiego w Kole odczytali niezwykle poruszające relacje pisane potajemnie przez ofiary obozu.

Następnie uczestnicy przemaszerowali pod Ścianę Pamięci, gdzie ksiądz Krzysztof Kaczmarek, proboszcz parafii Najświętszej Marii Panny w Chełmnie, odmówił modlitwę za pomordowanych. List od Wojewody Wielkopolskiego Michała Zielińskiego odczytała Mariola Rakiewicz, doradczyni wojewody, a kierownik Oddziału Muzeum Bartłomiej Grzanka przedstawił pismo skierowane od Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka. Pod koniec zebrane delegacje oddały hołd pomordowanym poprzez złożenie zniczy i kwiatów.

Na uroczystości obecna była delegacja z poznańskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej.

Chełmno nad Nerem (niem. Kulmhof) to pierwszy obóz zagłady na okupowanych przez III Rzeszę ziemiach polskich. Obóz powstał z inicjatywy namiestnika Rzeszy w Kraju Warty Artura Greisera i służyć miał masowej i natychmiastowej zagładzie Żydów. Był miejscem, w którym „testowano” techniki masowego uśmiercania, jak również usuwania ciał pomordowanych ofiar.